

Այս անտարակուսելի հաւատքն է, որ երկու հազար տարիէ ի վեր յարանուն ծաղկում եւ ներշնչում կու տայ մարդկային հոգիին ու իմացականութեան:

Մեծահրաշ ու գեղանամանչ յոյս մըն է, որ յաւետ պիտի երանաւետէ բարեպաշտ հոգիները ու պիտի փաղցրացնէ ուղեւորութիւնը մահկանացու մարդուն դէպի իր յաւիտեական հայրենիքը:

Երբ կայ թափուր գերեզմանը՝ ամենուրեք պիտի ղողանջեն եկեղեցիներու գանգակները եւ փրիստոնեայ աշխարհը համասիրտ ցնծութեամբ պիտի տօնախմբէ Փրկչին Յարութեան յաղթանակը:

Միայն խաչի ճանապարհով պիտի գտնէ հայ հաւատացեալը իր ճակատագրին ուղղութիւնը ու պիտի հանդիպի Լոյսի Աղբիւրին, որ Յարուցեալ Փրկիչն է:

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ՔԶՆՅ. ՏԻԻԼԿԷՐԵԱՆ

ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՇՏԱՄԱՆՅ*

206. ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔԻՆ ՏԵՍԱՎՈՆԵՐԸ

Պաշտամունքին մասին ընդհանուր կերպով խօսեցանք, երբ Աստուածութեան եւ կրօնից մասին խմբատարական սկզբունքներ յատուցեցինք: Հիմա մեզի կը մնայ խօսիլ յատկապէս պաշտամունքի մասին, ինչպէս որ կ'իմանանք եւ կը կատարենք զայն բրիտանական Հատարին Համաձայն:

Հարկ չկայ ուրեմն ըսելու, թէ ինչ է պաշտօնը կամ պաշտամունքը, եւ թէ ինչ տարրերովիւն կայ ներքին կամ արտաքին կամ հրապարակային պաշտամունքներուն մէջեւ. հարկ է միայն, որ ըսենք, թէ ինչպէ՞ս կը բաժնուին պաշտամունքները իրենց աստիճաններուն Համեմատ, որոնք յունս-լատին բառերով կ'ըսուին *latría* եւ *dulia*, եւ զոր մեր լեզուին մէջ թարգմանուած կը գտնենք երբեմն երկրպագութիւն եւ մեծարանք բառերով եւ երբեմն՝ պաշտելութիւն եւ յարգութիւն բառերով:

Բուն պաշտելովիւնը կամ պաշտելութեան պաշտամունքը միայն Աստուծոյ է սեփական, իսկ յարգութեան պաշտամունքը ընծայելի կը նկատենք Աստուծոյ ընտրելի սուրբերուն կամ սիրելիներուն: Կայ նաեւ *hyperdulia*, որ եւ՝ զերայարգութիւն, միջնահաման աստիճան մը, տարբեր պաշտելութիւնէ եւ ուելի, քան յարգութիւնը, զոր ոմանք յատկապէս կազմած են Աստուածածին Մարիամու Համար: Պաշտելութեան եւ յարգութեան աստիճանները ի դէպ է ցոյց տալ օրինակովը պատուոյ եւ մեծարանքի այն աստիճաններուն, զորս սովոր ենք ընծայել թագաւորին եւ տագաւորին:

Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանեան